

Pekka Haapakoski

Vart går MLR?

Artikeln skrevs hösten 1975 och den publicerades i tidningen *Neuvostovalta/ Sovjetmakt* 4/1975. Tidningen gavs ut av Vallankumoukselliset kommunistit/Revolutionära kommunister (den finska sympatisörsorganisationen för Fjärde internationalen). Artikeln är en politisk kritik av den maoistiska organisationen i Finland: Marxilais-leniniläiset leninistiset ryhmät (Marxistisk-leninistiska grupperna), MLR.

Maoismen fick aldrig något större genomslag i Finland. I motsats till Sverige och Norge, där maoismen dominerade ungdomsuppsvinget efter 1968, så förblev den finska maoismen ett marginellt fenomen – i Finland var det märkligt nog den Moskvaorienterade kommunismen som spelade första fiolen. Det fanns dock maoister även i Finland. Om detta handlar denna artikel.

MLR:s politiska bakgrund

Finlands marxistisk-leninistiska grupper (MLR) är i dag – vid sidan av Revolutionära kommunister – den enda socialistiska gruppen i landet som arbetar utanför de stora arbetarpartierna. Internationellt hör den hemma i den renläriga maoistiska strömningen som följer strikt det kinesiska kommunistpartiets linje. I Västeuropa har denna strömning de senaste åren (utom i Sverige, Norge, Västtyskland och Spanien) förlorat mycket av sitt tidigare inflytande. Även i Finland kan MLR:s möjligheter att bryta sig ut ur sin smågruppsexistens anses vara ganska små. Detta beror främst på att de tider, då den kinesiska kulturrevolutionen – åtminstone till synes – blev en modell av proletär demokrati och den kinesiska utrikespolitiken ”ett revolutionärt alternativ till Sovjetrevisionismen” och därför attraherade massor av unga radikaler, är förbi. Man kan dock inte helt ignorera MLR som en politisk grupp, ty den har faktiskt lyckats dra till sig många kamrater som tröttnat på den opinionsterrorn, byråkratiska manipuleringen, tomma fraseologin, och breznjevskas ”internationalismen” som SKP:s ”taistoitiska” falang praktiserar inom vänstern. Men kan MLR erbjuda något revolutionärt alternativ till SKP? För att svara på frågan måste man noggrant studera MLR:s historia, teoretiska grunder och praktiska politik.

Den första kärnan till dagens MLR grundades 1968 och hette Helsingfors´ marxistisk-leninistiska sällskap (HLMS). Det uppstod som en del av den allmänna student- och ungdomsradikaliseringen i Finland. Vid sidan av HLMS skapade denna radikaliserings sådana – numera försvunna – organisationer som Tricont- och FNL-grupperna. Således blev HLMS inte – som många tidigare grundade maoistgrupper i andra länder – skapad av gamla stalinistiska kaderkommunister. Även om några gamla SKP:are och unga byråkratplantor (som MLR:s nuvarande ärkefiende Jaakko Laakso) år 1968 rörde sig kring HLMS och nosade på det, fann de ganska snart sitt hem i SKP:s ”taistoitiska” falang. HLMS hörde däremot hemma i den radikaliserade student- och ungdomsrörelsen och inspirerades 1968 närmast av den vietnamesiska Tet-offensiven och den franska maj-rörelsen. Kopplingen till Kinas politiska linje grundade sig på kulturrevolutionen. Denna bakgrund gjorde HLMS under sina första år till en mycket stridbar, revolutionsromantisk och ”superproletär” organisation som på sätt och vis levde i ständiga ”barrikadstämningar”. Denna linje hade förstås stora fel (mycket sekteristisk attityd och ersättande av revolutionär analys och strategi med ”revolutionär” fraseologi), men i stora hela representerade den sund reaktion gentemot alla andra strömningar i den finska arbetarrörelsen. Den riktade skoningslös kritik mot SKP:s klassamarbetslinje, parlamentarisk kretinism samt mot ”den fredliga vägens” och ”antimonopolistiska statens” illusioner. Den strävade också efter – speciellt sommaren 1968 – att bygga upp utomparlamentarisk massrörelse. Men att den samtidigt hämtade sin ”antirevisionistiska” linjes teoretiska rötter från den

stalinistiska traditionen, skapade en olöslig motsättning inom organisationen, som effektivt utplånade dess möjligheter att bli alternativ revolutionär förtrupp som kunde utmana SKP. Hur kunde organisationen lära sig av den revolutionära rörelsens historiska erfarenheter när den hämtade sina kunskaper från historiens största förfalskning (SUKP:s historia 1938)? Hur kunde den lära sig proletär demokrati när dess förebild blev den nästan gränslösa terror, polisstat och utplånande av varje demokratisk rättighet som präglade Stalinperiodens "socialism"? Hur kunde den lära sig skapande marxism när dess studier begränsades till mekanisk läsning av några få "stora ledares" böcker som den enda källan till den gudomliga visdomen. Och hur kunde den erbjuda ett alternativ till SKP:s pseudointernationalism när den antog samma blint efterapande hållning till Peking. Alla dessa motsättningar började snart på olika sätt påverka organisationens teori och praktik.

När den revolutionära atmosfären och entusiasmen efter 1968 började tvina och många av de hastigt rekryterade nya medlemmarna söka sig till mer traditionella organisationer inom vänstern (t.ex. "taistoiterna"), började "Finlands marxistisk-leninistiska rörelse" också snabbt anpassa sig till den nya situationen och den isolationen den medförde. Den gav allt klarare upp de första tidernas "ultraproletära" och revolutionsromantiska linje och började använda allt mer populistiska tongångar. Från SKP lånade den en hel del "antimonopolistisk", "nationell" och ekonomistisk fraseologi. I stället för motsättningen mellan proletariatet och borgarklassen smög sig in "motsättningen mellan monopolkapitalet och folket". Den proletära internationalismen fick ge vika för "nationell självständighet" (t.ex. i anti-EU rörelsen) och de allmänna revolutionära fraserna ersattes med strikt ekonomistisk linje i förhållande till arbetarkampen. Frånsett Vietnam solidaritetsgrupperna (VSR), som var dess främsta rekryteringsbas, minskade dess utåtriktade arbete och blev mer "opolitiskt" trots att den nu var en nationell organisation som MLR. På sistone har det dock synts många tecken på att MLR är på väg att göra en ny offensiv satsning utåt – i form av kamp och front mot "supermakterna". Om denna linje verkligen konkretiseras, betyder det total förändring av MLR:s allianspolitik och plats i den politiska skalan – slutpunkt för en tragisk utveckling. Innan vi går in i detta är det dock viktigt att gå ordentligt genom MLR:s ideologiska struktur – dess "marxism-leninism".

MLR:s teoretiska grunder

Studierna i MLR grundar sig nästan helt på studerande av KKP:s "fem stora lärofäders" (Marx, Engels, Lenin, Stalin och Mao Tse-tung) skrifter. De tre först nämnda har onekligen givit mycket värdefulla bidrag till utvecklandet av den marxistiska teorin, men sättet de studeras i MLR är minst sagt tvivelaktigt. Deras allmänna inställning till klassikerna – som t.ex. Lenin – är att han var som teoretiker felfri och gjorde inga misstag. För att bestämma vad som var "den rätta linjen" i varje given situation räcker det att leta reda på vad han hade att säga. De enda tänkbara undantagen är fallen där Lenins teorier uppenbart avviker från KKP:s och Mao Tse-tungs nuvarande linje – i de fallen är det utan tvekan Mao som "har rätt". Denna kanonisering gör det i själva verket svårare att hitta den revolutionära kärnan av Lenins verk, ty hans största styrka var faktiskt förmågan att snabbare än någon annan se och rätta till sina fel, förutse händelseförloppet i strategiskt viktiga situationer och prestera konkreta analyser om konkreta situationer. (Se bara på "Vad bör göras", "Imperialismen" och "Staten och revolutionen"). Alla av hans viktigaste verk gav faktiskt nyskapande bidrag till marxismen – inte mekaniskt accepterade av dittills godkända "allmänna sanningar". MLR:s stora svaghet är just att den förbereder sig för dagens klasstrider genom mekanisk utantilläsning av klassikerna utan några försök att använda deras metod till konkreta analyser av konkreta situationer. Under sina sju år har HMLS-MLR aldrig ens försökt att prestera konkret analys av det finska klassamhället eller dess borgerliga stat. Den har inte heller känt något behov att utveckla revolutionär strategi – kampprogram som skulle binda ihop den socialistiska målsättningen (maximiprogrammet) och de dagliga striderna (minimiprogrammet) De få försöken MLR gjort att beskriva det finska samhället är för det mesta direkt lånegods från KFML-SKP i Sverige. I det marxistiska språkbruket kallas den metoden oftast dogmatism.

Om den ena halvan av MLR:s ”teori” väsentligen bygger på dogmatism, är det också uppenbart att områden som inte täcks av ”allmänna sanningar”, kartläggs rent empiristiskt – genom att bygga teorin bara på erfarenheter och ”kända fakta”. Om klassikerna inte ger klart svar på en konkret fråga, försöker man inte lösa den genom egen analys med hjälp av den marxistiska metoden utan väljer det som på grund av rent empirisk erfarenhet verkar mest ”förnuftigt” eller ”passande”. Man behöver bara se de otroligt vacklande beskrivningarna som MLR under olika perioder gett av karaktären av SKP:s ”taistoitiska” falang – de varierar från ”nästan marxistisk-leninistisk” till ”hundra procent revisionistisk” och ”socialimperialismens agent”. Samma empirisism lyser också genom i MLR:s tidigare lyriska idealisering av anti-EU rörelsen – innan själva EU blev ”delvist progressiv” samt i HMLS:s ursprungliga fientlighet till demonstrationerna mot Tjeckoslovakien-occupationen (innan Pekings ställningstagande blev känt). Organisationens historia vimlar sådana empiriska ställningstaganden och snabba reträtt från dessa när man fått ”den rätta linjen” från Peking. Dogmatismen och empirisismen i MLR:s teori är två sidor som både kompletterar och förstärker varandra och tillsammans gör organisationen synnerligen oförmögen att analysera verkligheten. Den förenklar de marxistiska begreppen till ett fåtal fraser som inte på något sätt räcker till att beskriva den rådande verkligheten med sina många motsägelsefulla drag.

Ett bra exempel på detta är MLR:s sätt att använda klassbegreppet. Ofta drunknar ”klassen” helt och hållet i populistiska ”folkets” hav, men ofta används ”klassen” också på ett helt godtyckligt sätt så att det blir tankarna i en människas huvud och inte hennes ställning i samhället och förhållande till produktionsmedlen som avgör till vilken ”klass” hon tillhör. Och samtidigt försvinner ofta de klasser och skikt som ligger mellan samhällets huvudklasser och står i olika slags beroendeförhållanden till dessa. Då ser MLR bara borgarklassen och proletariatet i samhället och man kan tydligen blixtnabbt flytta från den ena till den andra bara genom att ändra sin ”ståndpunkt” eller genom att bli vald till en post i en reformistisk arbetarorganisation.

MLR:s oförmåga att analysera verkligheten får synnerligen skadliga konsekvenser när den försöker karakterisera de reformistiska arbetarpartierna (SKP och SDP). Den förstår inte hur dessa partier skiljer sig från rent borgerliga partier – som historiskt, organisatoriskt och sociologiskt arbetarorganisationer. Samtidigt förstår den inte heller deras byråkratisering och byråkratins dubbelnatur som ett privilegierat skikt – som binds till borgarklassen genom klassarbetet men kan inte heller helt frigöra sig från sin klassbas, arbetarklassen. Därför har MLR hamnat i den absurda ståndpunkten att de ”borgerliga arbetarpartierna” är vanliga borgerliga partier och deras byråkratier, liksom den fackliga byråkratin, är en del av borgarklassen. En logisk konsekvens av denna tolkning är att arbetarpartiernas och fackföreningarnas konflikter med borgarklassen (till exempel generalstrejken 1956 och metallstrejken 1971) är borgarklassens interna konflikter där kommunister bör förbli neutrala. En sådan syn utesluter också i praktiken all enhetsfrontstaktik gentemot dessa organisationer (om man nu inte anser att enhetsfrontstaktiken kan användas också gentemot klassfienden). Enhetsfrontslinjen som Komintern utvecklade 1921-22 är kommunisternas viktigaste sätt att försöka åstadkomma arbetarklassens enhet i handling när kommunisterna är fortfarande i minoritet eller att i praktiken avslöja reformisterna som massorna fortfarande har förtroende för. Kommunisterna kan aldrig separera massorna från reformisterna *bara* med sina egna aktioner eller med teoretisk kritik och avslöjande, utan de måste konsekvent vädja till reformistiska organisationer för att dra dessa med i konkreta handlingar i klassens intresse. I dagens Finland skulle detta betyda enhetsinitiativ gentemot SKP och SDP för att dra dessa till gemensamma aktioner kring för hela klassen viktiga kampfrågor. För MLR är detta dock omöjligt så länge den ser SDP som ”ett vanligt borgerligt parti”. Dess syn på SKP har varit mycket mera vacklande, men på sistone har även det (med båda sina falanger) klassats som ”ren klassfiende”. Under höstens val tog MLR – utan diskussion – ställning för valbojkott men vågade inte ens agitera för den, kanske för rädsla för dåligt mottagande. Alla MLR:are borde bekanta sig med vad deras auktoritet Lenin hade att säga om denna fråga. Enligt honom var valbojkott aktuell bara i en revolutionär situation där det redan fanns

ett klart alternativ (arbetarråd). I andra situationer var han klart för deltagande i valen med egna kandidater men också för att stöda reformistiska arbetarpartiers kandidater ”som repet stöder den hängda” för att konkret visa arbetarna vad reformisterna i makten skulle betyda.

Samma teoretiska sterilitet präglar också MLR:s sätt att analysera samhällssystem och produktionsformer. ”Borgerlig diktatur” och ”proletariatets diktatur” förblir i deras terminologi tomma fraser vars innehåll aldrig förklaras på något annat sätt än att i den förra är det borgarna och i den senare proletariatet som har makten. För Engels däremot hade dessa begrepp ett entydigt innehåll. De användes för att definiera vilka produktionsförhållanden, i vilken klass´ historiska intressen som var rådande i varje givet samhälle. Om man börjar granska närmare MLR:s maktbegrepp, märker man snart att den reduceras till frågan om ”rätt person” eller ”rätt linje” i ledning. När MLR till exempel försöker beskriva ”kontrarevolutionen i Sovjetunionen 1956”, ger den uttryck för den omarxistiska och reformistiska uppfattningen att ett parti, en stat och ett samhällssystem kan ändra sin klasskaraktär bara på grund av några människors ”revisionistiska” tankar och tysta palatskupper utan massaktioner, klassammandrabbningar och ändrade produktionsförhållanden – som ingen ens märkte på flera år. Ungefär samma värde har teorierna om ”borgerlig diktatur” i KKP under tidiga 60-talet eller Romaniens plötsliga comeback till socialismen på sistone. Så teoretisar i dag en grupp som i sin barndom stolt proklamerade: ”folket och bara folket är den enda drivkraften i världshistorien!”

Samma teoretiska sterilitet hindrar också MLR från att se att övergången från ett samhälls- och produktionssystem till ett annat inte sker under en natt utan kräver en övergångsperiod efter revolutionen. För den finns bara ”kapitalismen” och ”socialismen” och den ena förändras hux flux till den andra. I verkligheten behövs ofta en längre övergångsperiod för att gradvist bygga det socialistiska – och senare det kommunistiska – samhällets grunder. Revolutionen är bara startskottet för denna process, men om den politiska ledningen och den nya arbetarstaten byråkratiseras, kan den revolutionära utvecklingen tillfälligt stanna utan att man automatiskt återvänder till kapitalismen. Om byråkratiseringen blir fullständig, behövs en politisk revolution för att kunna fortsätta det socialistiska uppbygget. Just detta har hänt i dagens Sovjet. När MLR karakteriserar dagens Sovjetstat ”kapitalistisk” och ”socialimperialistisk”, styrs dess ”analys” av lika blind och destruktiv sekterism som dess syn på arbetarrörelsen i det egna landet. När den ”taistoitiska” ungdomsrörelsen reducerar sin egen ”internationalism” till frågan: ”Är du för eller emot Sovjetunionen?”, har MLR höjt en spegelbild av detta till sin högsta princip och frågar: ”Är du mot Sovjetunionen eller för den”? Den ser inte några skäl att försvara mot imperialismens attacker det som finns kvar av oktoberrevolutionens resultat: de nya produktionsförhållandena. Och den är till och med beredd till ”enhetsfront” mot ”socialimperialismen” med de verkliga imperialisterna: NATO-länderna. I dag tiger MLR eller till och med applåderar öppet när medlemmar i kommunistiska partier eller revolutionära rörelser slaktas i Bangladesh, Sri Lanka, Sudan, Angola och Portugal. Varje MLR:are borde stanna en stund för att fundera på vart detta leder. De borde fråga sig själva, varför de som efter 1960 följde KKP för att det kritiserade Sovjetunionens klassarbete, förräderi mot världsrevolutionen och samarbete med USA, borde följa KKP även 1975 när det själv förråder världsrevolutionen och skamlöst uppmanar USA-imperialismen att ”akta sig för samarbete med Sovjetunionen” och ”bevara sin styrka och vaksamhet”.

Praxis som teorins kriterium

Om kritiken av MLR:s teori och metodologi har lett till huvudsakligen negativa slutsatser, är frågan om de överhuvudtaget lett till någonting positivt? Man kan inte helt neka detta. Åren 1968-69 var HLMS tillsammans med andra en viktig initiativtagare och organisatör av stridbara massdemonstrationer och även senare hade den en positiv roll som ledande kraft i Vietnam solidaritetsrörelsen enda till 1972. Då kapitulerade den inför SKP:s massiva lögnkampanj och lade ned FNL-rörelsen. Detta underlättades av KKP:s samtidiga högergir och av den falska tron att kriget var över. Därefter

begravde MLR sig i mestadels opolitiskt ”vänskapsorganisationsarbete” och harmlöst inåtriktat ”partibygge” i form av studier, interndiskussioner och trevlig samvaro med öldricken i partifester. Som om ett parti kunde byggas separat från pågående strider i samhället och aktivt deltagande i dessa. På det sättet kan man bara bygga en sekt, men ett revolutionärt parti kan bara smidas ihop genom effektivt ingripande i klasskampen med hjälp av revolutionär strategi.. MLR:s minimala ingripanden t.ex. i avtalsrörelserna i form av flygbladsutdelningar har präglats av skyggt traskande i SKP:s kölvatten i helt ekonomistisk anda utan några spår av kvalitativt annorlunda perspektiv och krav – som arbetarkontroll, fabriksokupationer, ”aktiva strejker” eller stormöten och demokratiskt valda strejkkommittéer.

Med andra ord har inte MLR ens börjat att för Finland konstruera en revolutionär strategi som skulle kvalitativt skilja sig från SKP. Och hur kunde den ha gjort det när den kritiklöst ”lånat” från KFML-SKP i Sverige deras nyckelbegrepp ”motsättningen mellan folket och monopolkapitalet”. Det leder ju i praktiken till samma ”antimonopolistiska” klassarbete med delar av borgerligheten som det finska SKP:s linje. Tycker MLR kanske att ”folket” är den socialistiska revolutionens ledande kraft i Finland, eller syftar man kanske på en tvåstegsrevolution – först någon slags ”ny demokrati” med hela folket och senare socialism med arbetarklassen i ledningen?

Sanningens stund?

Denna ”revolutionsproblematik” betyder kanske inte längre så mycket för MLR, ty den nya linjen som den håller på att utveckla ställer i dagordningen helt annorlunda uppgifter. Alarmerad av supermaktsteorin och ”krigsrisken” förbereder MLR sig att bygga en ”antisupermaktsfront”. I praktiken kommer den tveklöst att rikta sig huvudsakligen mot ”den farligare supermakten”, Sovjetunionen” och inte den amerikanska imperialismen. Om denna linje kommer att slå genom helt och hållet, kommer det att betyda flera saker: För det första en högljudd kampanj för ”Finlands självständighet”, ”försvarsförmåga”, ”frihet” och andra för borgarklassen kära fraser. För det andra leder den till sökande av ”allierade” bland borgerlighetens mest reaktionära kretsar. För det tredje medför detta att man ställer upp på försvarandet av Finlands borgerliga stat – alltså just det som Lenin kallade för ”socialimperialism”. Med hänvisning till ”krigsfaran” är man beredd att inleda öppet klassarbete och ge upp perspektivet på socialistisk revolution – och detta i en tid då denna revolution håller på att göra comeback i Europa via den iberiska halvön! Denna situation skulle kräva solidaritetsarbete för de spanska och portugisiska revolutionerna av varje revolutionär, men ”antisupermaktsfronten” lämnar inget utrymme för den. Redan MLR:s förhållande till Chile-solidaritetsrörelsen var mycket avslöjande. Man undrar vad MLR-kamraterna kände när de stod på trottoarerna och tittade på den förbipasserande Chile-demonstrationen. Om den leddes av ”revisionister”, hade det inte varit bättre att delta i den med egna paroller eller annars ordna en egen demonstration? Men hur kunde MLR arbeta med Chile-solidaritet när Kina – tvärtemot hela arbetarrörelsens bojkottkrav – håller på att genomföra en stor kopparaffär med Pinochet? Och hur kunde den delta i Portugal-solidaritetsarbete när Kina öppet stöder Soares, PPD:s och högerns offensiv mot den portugisiska revolutionen – som Kina kallar för ”socialimperialismens intriger”?

Varje MLR-kamrat borde fundera på, vilka politiska konsekvenser ”antisupermaktsfronten” kommer att få för deras organisation. Förr eller senare kommer de att möta sanningens stund. Konsekvent genomförd skulle denna linje leda till fullständig förändring av MLR:s politiska karaktär, ty den binds inte till arbetarrörelsen av proletärt klassursprung utan av sin socialistiska ideologi – och om detta band klipps av, blir ingenting kvar. Kanske är MLR ännu i dag inte berett att dra av supermaktsteorin alla slutsatser som deras tyska och franska kamrater dragit. (Dessa försvarar fullt ut NATO, EU och ”sina” imperialistiska fosterländer). Men var försiktiga kamrater! Innan ni anar, kan supermaktsteorin leda er till andra sidan av barriaderna! Om ett par år kan ni stå där tillsammans med Georg Enrooth, klädda i militäruniform, viftande med blå-vita flaggor och ropande ”död åt socialimperialismens agenter!”

Lästips*Maoismens kris i Sverige*

[Om Kfml](#) (artiklar ur tidskriften *Zenit*)

[SKP 1980-84, ett parti i kris](#). (dokumentsamling)

[Maoister om "m-l-rörelsens" undergång](#) (bl a artiklar ur tidskriften *Clarté*)

[Marxism eller idealism](#) ("r-arna" omvärderar Kina)

[Kommunistiska Partiets brytning med maoismen](#)

Pekka Haapakoski om Finland

[Arbetarrörelsen i Finland](#)

[Om Finland \(1970-86\)](#)